

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

KONFERENCE

SOCIÁLNÍ PRÁCE

VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ

Konference je pořádána v rámci projektu „Systémová podpora sociální práce v obcích“ reg. č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_017/0003527, financovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost a státního rozpočtu České republiky

PROVÁZANOST PRAXE, VÝZKUMU A TVORBY POLITIK V SOCIÁLNÍ PRÁCI

Mgr. Olga Hubíková, Ph.D.

Mgr. Jana Havlíková, Ph.D.

VÝZKUMNÝ ÚSTAV PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ
RESEARCH INSTITUTE FOR LABOUR AND SOCIAL AFFAIRS

20 let výzkumu v sociální práci na VÚPSV, v. v. i.

- Brněnské výzkumné pracoviště, tým pod vedením prof. Libora Musila, CSc.
- cca 120 publikací – výzkumné zprávy, monografie, odborné a popularizační články, dílčí studie, metodiky pro praxi
- od 2011– 14 výzkumných projektů
- zapojeny stovky sociálních pracovníků a pracovníc a dalších aktérů
- Výstupy a projekty jsou veřejně dostupné na www.vupsv.cz (záložky „Publikace“, „Projekty“, nebo „Vyhledat“ klíčová slova/autory)

Jakým tématům jsme se v uplynulých 10 letech věnovali?

- Výkon sociální práce ve vybraných prostředích
 - legislativní zakotvení
 - role sociálních pracovníků
 - rozvoj vybraných metod sociální práce
 - pracovní podmínky
- Průřezové otázky v sociální práci
 - zkoumané napříč všemi segmenty výkonu sociální práce v ČR

Výkon sociální práce ve vybraných prostředích

- **sociální práce na ÚP ČR** - role SP v agendách
 - příspěvek na péči
 - dávky pomoci v hmotné nouzi
- **sociální práce na obecních úřadech**
 - uplatňování **depistáže** a **case managementu**
 - vztah **mezi samostatnou a přenesenou působností**
 - otázka **standardů sociální práce na OÚ**
 - **vzdělávací potřeby SP** ve vztahu k zajišťování bydlení
 - **péče o sebe** u sociálních pracovníků OÚ
- **sociální práce ve školství a ve zdravotnictví**

Úřad práce ČR

Průřezové otázky v sociální práci

- atraktivita oboru sociální práce pro studenty
- etická dilemata, hodnoty a principy sociální práce
- odborné kompetence a osobnostní předpoklady nezbytné pro výkon sociální práce
- rozvoj odborného výkonu sociální práce
 - význam vstupního a dalšího vzdělávání
 - role managementu
- kvalita výkonu sociální práce a možnosti jejího zjišťování

Základní typy výstupů z výzkumů

- **Výzkumné zprávy** – poznatky získané daným výzkumem a jejich interpretace
- **Odborné monografie** – poznatky z výzkumu zasazené v širším teoretickém rámci, dosavadních poznatcích (národních i mezinárodních)
- **Metodiky pro praxi** – vodítka pro vybranou oblast praxe sociální práce
- **Odborné články**
- **Jiné**

Příklad: **Provádění depistáže a následné stanovení cílů pomoci sociálními pracovníky obecních úřadů (3/2018-12/2020)**

➤ **Rozvoj oboru SP**

- ✓ Výzkumná zpráva *Vymezení podmínek a obsahu depistáže v rámci sociální práce na obecních úřadech*
- ✓ Odborná monografie *Depistáž v sociální práci na obecních úřadech (1250x staženo)*

➤ **Rozvoj praxe SP**

- ✓ Metodická příručka *ABC Depistáže: příručka pro sociální práci na obecních úřadech (800 výtisků + 750x staženo)*
- ✓ **Webový informační systém**
- ✓ **Uživatelská příručka k IS**
- ✓ **Video tutoriály k IS**

➤ **Tvorba sociálních politik**

Na místní úrovni (OÚ):

- ✓ SP OÚ mají k dispozici nástroje pro **vyhodnocení neuspokojených sociálních potřeb místních občanů**
- ✓ SP OÚ mohou **nově zaznamenávat**, a tedy i **doložit činnosti z oblasti depistáže** (vyhledávání osob, informační akce, navazování spoluprací pro účely depistáže)

Na národní úrovni (MPSV):

- ✓ Připomínkování **Novely ZSS**
- ✓ zdroj při zpracování **Doporučeného postupu č. 3/2019**
- ✓ Výsledky využity v publikaci MPSV **Příručka praxe sociální práce (2021)**

Metodologický posun našich výzkumů

- od **konvenčního** výzkumu k **participativnějším** výzkumným přístupům
- od **sociologického** výzkumu o sociální práci, k **výzkumu v sociální práci** (vlastní oborový výzkum SPr)

Uplatňování participativnějších výzkumných postupů:

- umožňuje lepší **provazování teorie, výzkumu, praxe a tvorby politik**
- klade **nároky na participanty** – tzn. příslušníky odborné komunity sociálních pracovníků, tvůrce politik, další aktéry (čas, vzájemná důvěra)
- klade vysoké **nároky na etiku výzkumu**: závazek vůči participantům, nepoškodit téma, participanty ani důvěru pro další spolupráci, ale zároveň zachovat výzkumnickou poctivost (např. nepřikrášlovat výstupy)

Efekty participativního výzkumu

- již **v jeho průběhu** – otevření/obnovení diskusí o konkrétních tématech, prostor pro „dozrání“ nových témat (např. depistáž) , možnost participantů vnášet do výzkumu vlastní dílčí otázky, témata téměř v průběhu celého výzkumu
- **větší uplatnitelnost výstupů v praxi**

Co od Vás potřebujeme nyní

Zapojte se, prosím, do **pilotního ověření nástroje zjišťování kvality výkonu české sociální práce** v rámci projektu IP70707 *Kvalita výkonu sociální práce v ČR - vytvoření metodiky hodnocení a provedení prvotní evaluace*

KDO:

- **sociální pracovníci první linie** – napříč všemi oblastmi výkonu sociální práce v ČR

JAK:

- **vyplněním** anonymního **on-line dotazníku**, kterým budeme sbírat data o indikátorech kvality výkonu sociální práce

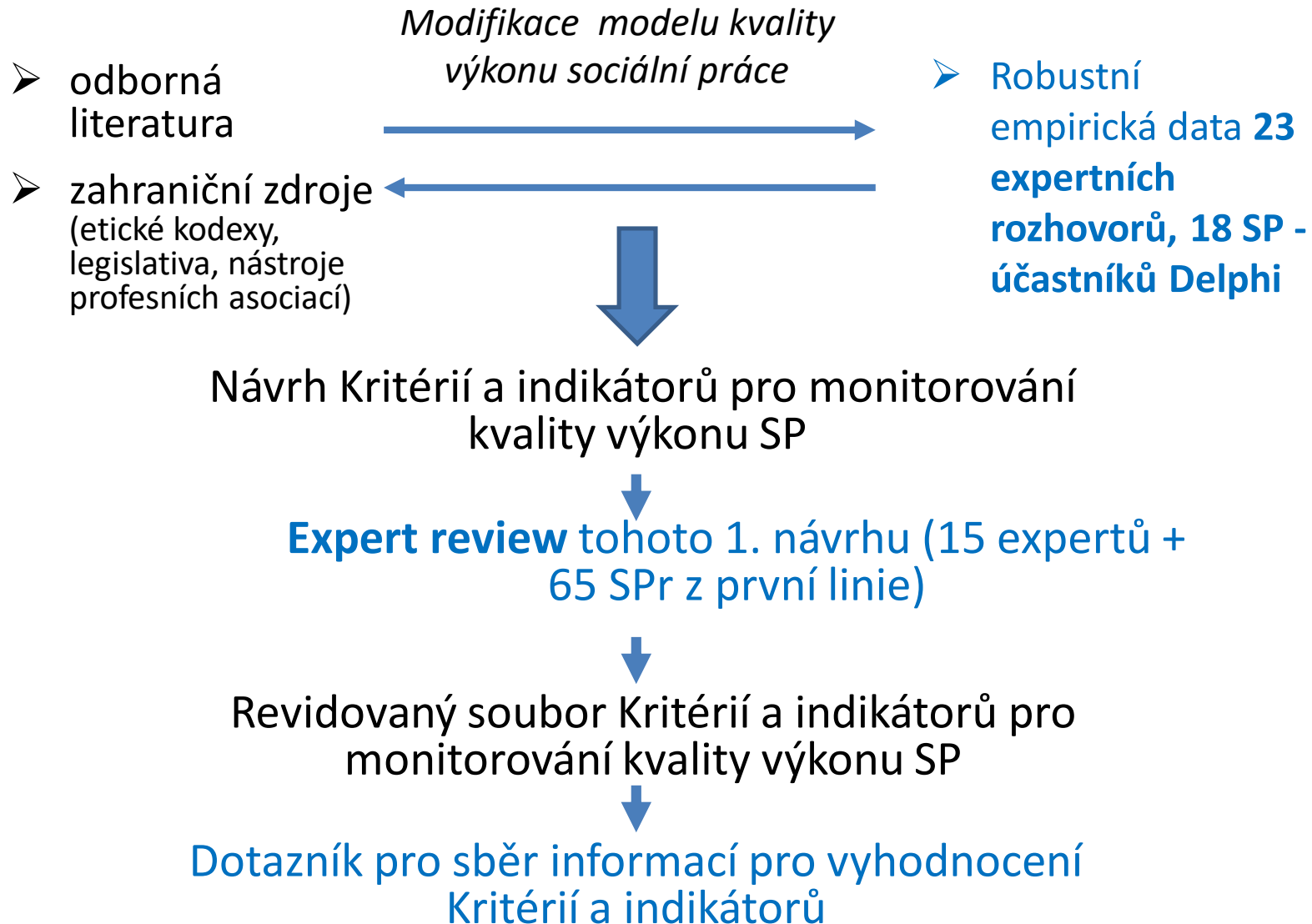
KDY:

- **duben až červen 2022**

K ČEMU DÁLE POTŘEBUJEME ZPĚTNOU VAZBU OD SOCIÁLNÍCH PRACOVNÍKŮ:

- **před započítáním sběru dat** – kontrola/test samotného nástroje, tedy dotazníku
- **po ukončení první analýzy dat** – reflexe výstupů, konzultace ke způsobu interpretace dat – proběhne na odborných workshopech

Jak jsme dospěli k vytvoření nástroje, který budeme nyní pilotně ověřovat

Členění kritérií kvality výkonu sociální práce

Vychází z teoretického **modelu kvality sociální práce akcentujícího strukturní dimenzi** (podmínky + kontext) kvality výkonu sociální práce + model **modifikován** na základě empirického výzkumu **pro české prostředí**

➤ **STRUKTURNÍ kritéria (40 kritérií)**

- Organizační podmínky (29 kritérií)
- Personální podmínky (3 kritéria)
- Materiálně technické podmínky (8 kritérií)

➤ **PROCESNÍ kritéria (11 kritérií)**

- Odbornost výkonu SP (5 kritérií)
- Průběh interakcí s klienty (6 kritérií)

➤ **CELKOVÁ ORIENTACE SOCIÁLNÍ PRÁCE V ORGANIZACI (2 kritéria)**

- Orientace na poptávku (2 kritéria)

➤ **KONTEXTOVÁ kritéria (5 kritérií)**

- Dostupnost zdrojů pro řešení situací klientů (3 kritéria)
- Sociální práce jako instituce (2 kritéria)

Jak bude probíhat zpracování dat

- **anonymizovaná data**
- **statistická analýza dat**
- **v první fázi zejm. deskriptivní výstupy** – agregovaná data o naplňování zjišťovaných kritérií a indikátorů kvality
- **další možnosti třídění dat**
 - dle oblastí výkonu sociální práce, dle krajů, dle cílových skupin
 - v závislosti na úplnosti datového souboru (návratnost) třídění vyšších stupňů (např. konkrétní podmínky výkonu sociální práce dle oblasti výkonu a kraje)

K čemu **budou** výsledky sloužit

O výkonu sociální práce a jeho podmínkách v rámci celé ČR nejsou dostatečná data, navzdory 30 letům snahy o rozvoj a etablování profesionální sociální práce

Výstupy z plošného zmapování stavu oboru a podmínkách výkonu sociální práce **umožní** zejm.:

- ✓ **zachycení situace v oboru sociální práce v ČR napříč všemi oblastmi**, kde je sociální práce uplatňována + možnost formulovat **doporučení, na které podmínky výkonu sociální práce je třeba se při tvorbě politik prioritně zaměřit** – např. ze strany **MPSV**
- ✓ **při opakovaném použití možnost zachytit a monitorovat změny a trendy** ve vybraných oblastech a ukazatelích kvality výkonu sociální práce
- ✓ **vyhodnocování nově zaváděných plošných nástrojů i dílčích opatření, které se týkají výkonu sociální práce** – může jít např. o profesní zákon, standardy kvality týkající se specifické oblasti sociální práce či obecnější standardy kvality, změny v profesním vzdělávání, kodexy formulované profesními organizacemi, metodiky apod.
- ✓ **zprostředkovat zainteresované odborné veřejnosti** (sociální pracovníci, zastřešující profesní sdružení, vzdělavatelé) **podklady a argumenty pro vyjednávání při snaze o zlepšování podmínek výkonu sociální práce - při vyjednávání se zaměstnavateli sociálních pracovníků a se subjekty, které se podílejí na financování sociální práce** apod.

K čemu výsledky sloužit **nemohou**

∅ **k auditu kvality na úrovni jednotlivých organizací** poskytujících služby sociální práce

- nebudeme sbírat informace o tom, o jakou konkrétní organizaci se jedná, tedy ani **nebude možné analyzovat data na úroveň organizace** (záměrně!)

∅ už vůbec ne **k hodnocení práce jednotlivých sociálních pracovníků**

- **data** budou **anonymní** a prezentována jen v agregované podobě

∅ ani **k evaluaci kvality výsledků a dopadů intervencí sociálních pracovníků na kvalitu života klientů a společenskou změnu**

- vzhledem k typu dat, která sbíráme – **kvalitu výsledků a dopadů sociální práce nelze měřit prostřednictvím plošně sbíraných kvantitativní data**, neboť tyto skutečnosti nelze spolehlivě operationalizovat

Publikace a výstupy z projektu IP70707 Kvalita výkonu sociální práce v ČR - vytvoření metodiky hodnocení a provedení prvotní evaluace

✓ Odborné monografie

✓ *Kvalita výkonu sociální práce očima sociálních pracovníků*
(https://katalog.vupsv.cz/Fulltext/vz_490.pdf)

✓ *Deficity ukotvení české sociální práce* (https://katalog.vupsv.cz/fulltext/vz_489.pdf)

✓ Odborné články

✓ *Cíle sociální práce v kontextu jejího slabého ukotvení*, Sociální práce/ Sociálna práca, roč. 21, č. 5

✓ *Výsledky v sociální práci a jejich vztah ke kvalitě výkonu sociální práce*, Sociální práce/ Sociálna práca, roč. 22 – v recenzním řízení

➤ **Výzkumná zpráva** shrnující hlavní výsledky dotazníkového šetření realizovaného v rámci pilotního použití Metodiky v praxi (12/2022)

➤ **Certifikovaná Metodika hodnocení výkonu sociální práce v ČR** (12/2022)

✓ Jiné

✓ Policy Brief VÚPSV, v. v. i. 3/2021 *Problematika vymezování kvality výkonu sociální práce*
(<https://www.vupsv.cz/publikace-vyzkumnych-pracovniku/policy-briefs/>)

➤ **Workshopy se zástupci různých oblastí výkonu sociální práce v ČR** – reflexe pilotního použití Metodiky v praxi (06-07/2022)

➤ **Odborná studie k vyhodnocení kvality výkonu sociální práce v ČR** s pomocí kritérií a indikátorů formulovaných v Metodice, a to na základě dat získaných v rámci jejího pilotního použití v praxi (12/2022)

Děkujeme za pozornost

Mgr. Olga Hubíková, Ph.D.

olga.hubikova@vupsv.cz

Mgr. Jana Havlíková, Ph.D.

jana.havlikova@vupsv.cz